

12. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

3. ÜNİTE – ŞİİR

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak
Sitesi

Ne İçindeyim Zamanın, Ahmet Hamdi Tanpınar

- Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatından önce ortaya çıkan **saf (öz) şiir** anlayışı etkisini Cumhuriyet Dönemi'nde de sürdürmüştür.
- Bu dönemin önemli sanatçılarından biri olan Ahmet Hamdi Tanpınar, bu şiirinde kullandığı zaman mefhumunu kronolojik bir zaman olarak değil geçmiş, gelecek ve yaşanan anı birleştirerek okuyucuya sunmaya çalışmıştır.
- Zamanı son derece **geniş bir an** olarak sunan sanatçı, sürekli değişen bu kavramla birlikte geçmişten geleceğe yönelen bir yönünün olduğunu anlatmaya çalışmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde Saf (Öz) Şiir Anlayışı

- a. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, özellikle yaşanan toplumsal değişimlere göre yeni bir şekil almaya başlamıştır.
- b. Bu yeni şekille beraber içerikte de önemli anlayışlar şiirde yer almıştır.
- c. Bu dönemde ortaya çıkan birçok anlayış ya birbirini izleyen ya da birbirine tepki olarak ortaya çıkan şiir anlayışlarını ortaya çıkarmıştır.
- d. Bu kapsamda **Ahmet Haşim ve Yahya Kemal** ile başlayan **saf (öz) şiir** anlayışına uygun şiirler bu dönemde birçok şair tarafından yazılmaya devam edilmiştir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Saf (Öz) Şiirin Özellikleri

1. **Saf (Öz) şiirin kurucuları Ahmet Haşim ve Yahya Kemal** kabul edilir.
2. Türk edebiyatında özellikle 1920-1950 yılları arasında etkili olmuştur.
3. Dili her şeyin üstüne tutmuşlardır.
4. Divan şiirinin şekil (biçim) yapısından etkilenmişlerdir.
5. Şiirlerde ahenk, güzel ve etkili söyleyişi ön plana almışlardır.
6. Şiiri toplumsal sorunlardan ve siyasetten uzaklaştırmışlardır.
7. **"Sanat, sanat içindir."** Fikrini savunmuş, kusursuz şiirler yazmak istemişlerdir.
8. Şiirselliği ölçü ve kafiyenin gücünde değil imgelerin, seçtikleri sözcüklerin uyumunda aramışlardır.
9. Ahmet Haşim ve Yahya Kemal **aruz**, diğerleri **hece ölçüsünü** kullanmışlardır.
10. İmge ve söz sanatlarını kullanmış, şiire özgü düşsel bir dünya kurmuşlardır.
11. Aşk, ölüm, doğa, yaşama isteği gibi bireysel konuları ele almışlardır.
12. Bat edebiyatındaki **sembolizm** akımının etkisinde kalmışlardır.

Önemli: Yahya Kemal ve Ahmet Haşim Milli Edebiyat yıllarında bu şiir anlayışının özelliklerini yansıtan şiirler kaleme almışlardır. Diğer sanatçılar Cumhuriyet Dönemi'nde bu şiir anlayışını savunmuşlardır.

Önemli: Yahya Kemal Beyatlı, saf (öz) şiir anlayışını savunan şairler içinde sembolist olmayan tek sanatçıdır. Yahya Kemal, **parnasizm** akımının etkisiyle şiir yazmıştır.

Saf (Öz) Şiirini Önemli Temsilcileri

- Ahmet Hamdi Tanpınar
- Necip Fazıl Kısakürek
- Asaf Halet Çelebi
- Cahit Sıtkı Tarancı
- Ahmet Muhip Dıranas
- Fazıl Hüsnü Dağlarca
- Behçet Necatigil
- Yedi Meşaleciler

Sembolizm Akımının Saf (Öz) Şiire Etkisi

1. Sembolizm, parnasizm akımına tepki olarak 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır.
2. Şiirde biçim ve anlam kapalılığını savunmuş, müziksel bir şiir oluşturmak istemişlerdir.
3. Şiirde duygu ve düşünceleri **sezdirme yoluyla** vermek istemişlerdir.
4. Mecaz ve sembollerle dolu **kapalı bir şiir** anlayışı oluşturmuşlardır.
5. Yeni, söyleyişler ortaya çıkaran bu anlayışta **söz sanatları** sıklıkla kullanılmıştır.
6. Dış dünyada görülen her şeyi dış gerçekliğinin bir izlenimi olarak algılamışlardır.
7. **Batı edebiyatında sembolist sanatçılar:** Charles Baudelaire, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Stephane Mallarme, Paul Valery...
8. **Saf (Öz) şiir anlayışı**, özellikle sembolist şiir anlayışından etkilenerek anlam kapalılığını önemseyen ve şairin algılarını kendi iç dünyasına çevirmesini sağlayan şiirlerin oluşmasını sağlamıştır. Şiirde **açıklık ilkesi değil kapalılık ilkesini** ön plana alarak **sezdirme ve telkin yoluyla** önemli şiirler kaleme almışlardır.

Saf (Öz) Şiirde Mistisizm (Gizemcilik)

1. Tanrının ancak **sezgi ve metafizikle** kavranabileceğini savunurlar.
2. Akıl ve mantık gerçeklere ulaşmakta yeterli değildir. Gerçeklerin derin bir sezgiyle aranabileceğini savunurlar.
3. Bu akımda üzerinde en çok durulan kavram "**sevgi**"dir. İnsan Tanrı'ya ancak sevgiyle ulaşabilir.
4. Mistisizmin önemli özelliklerinden biri de insanın gerçeği kendi iç dünyasında araması gerektiğidir.
5. Mistik sanatçılar gizliliğe son derece önem verirler.
6. **Önemli:** Türk edebiyatındaki en önemli temsilcisi **Necip Fazıl Kısakürek**'tir.

Ahmet Hamdi Tanpınar (1901 – 1962)

1. İstanbul doğumlu olan sanatçı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesini bitirmiştir.
2. İstanbul Üniversitesinde Yeni Türk Edebiyatı profesörlüğü yaptı.
3. Şiirlerinde sade bir dile yer vermiş ve hece ölçüsünü kullanmıştır.
4. Başta şiir olmak üzere deneme, hikâye, roman ve edebiyat tarihi gibi alanlarda eser verdi.
5. Şiirlerinde en çok "müzik, rüya, hayal, zaman, sonsuzluk, bilinçaltı" gibi kavramları kullandı.
6. Türk edebiyatında Yahya Kemal ve Ahmet Haşim; Batı edebiyatında ise Valery'nin etkileri görülür.
7. Eserlerinde insanın iç dünyasına yönelmiş, bilinçaltı ve monolog tekniğini kullanmıştır.
8. Romanları birbirinin devamı niteliği taşıdığı için "ırmak roman" olarak adlandırılmıştır.
9. Şiirlerinde şekilden çok ahenge önem vermiştir.

Önemli Eserleri

Şiir: Bütün Şiirleri

Deneme: Beş Şehir, Yaşadığım Gibi

Hikâye: Abdullah Efendi'nin Rüyalari, Yaz Yağmuru

Roman: Huzur, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Sahnenin Dışındakiler, Mahur Beste, Aydaki Kadın

Necip Fazıl Kısakürek, Takvimdeki Deniz

- Takvimdeki Deniz, Necip Fazıl'ın saf şiir anlayışıyla oluşturduğu şiirler arasında yer alır.
- Bu şiirde rüya, hayal ve iç huzurun aranması temaları üzerinde durmuştur.
- Şiirlerini mükemmelliğe yaklaştırma isteği olan şair bu şiirde hece ölçüsüyle ahenkli ve ses değeri güçlü olan bir şiir kaleme almıştır.
- Şiirde madde ve ruh arasındaki ilişkiyi anlatarak ruh halinin maddeye yansımalarını göstermeye çalışmıştır.
- Şair, özellikle estetik ve metafizik unsurlara yer vermesi açısından saf şiirin içinde kabul edilir.
- Şiirlerinde lirizm, mistisizm, gizem, büyü, rüya, hayal gibi kavramlara sıklıkla yer vermiştir.

Necip Fazıl Kısakürek (1905-1983)

- İstanbul doğumludur. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde okumuştur.
- Paris'e gönderilen öğrenciler arasındadır. Ancak orada eğitimini yarıda bırakıp yurda dönmüştür.
- **Ağaç ve Büyük Doğu** adında edebiyatımızın iki önemli dergisini çıkarmıştır.
- Şiire Milli Mücadele yıllarında başladı. İlk şiirlerini Yeni Mecmua'da çıkardı.
- Şiirlerinde hece ölçüsünü ve uyağı her zaman kullanmıştır.
- Necip Fazıl Kısakürek, edebiyatımızda "**modern-mistisizmin kurucusu**" olarak kabul edilir.
- Özellikle ilk şiirlerinde ahengi oluşturmak için hece ölçüsünü son derece etkili kullanmıştır.
- Son dönem şiirleri hikemi (**öğretici**) tarzda kaleme almıştır.
- **Mistik ve sembolist bir şairdir.**
- Fransız şair **Baudelaire**'den aldığı gizem ve huzursuzluk gibi temaları şiirlerinde sıklıkla işlemiştir.
- En önemli şiiri olan "Kaldırımlar" şiirinden dolayı "**Kaldırımlar Şairi**" olarak adlandırılmıştır.
- Şiir dışında hikâye, roman ve tiyatro türünde de önemli eserler kaleme almıştır.

Önemli: Şiirle ilgili görüşlerine yer verdiği "**Poetika**" adlı yazısında şiiri "**Allah'ı sır ve güzellik yolundan arama işi.**" şeklinde tarif etmiştir.

Önemli Eserleri

Şiir: Örümcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi, Sonsuzluk Kervanı, Çile

Öykü-Roman: Aynadaki Yalan, **Çöle İnen Nur**, Ruh Burkuntularından Hikâyeler, Birkaç Hikâye, Birkaç Tahlil

Tiyatro: Bir Adam Yaratmak, Tohum, Ahşap Konak, Künye, Reis Bey, Sabırtaş, Para, Namıdiğer Parmaksız Salih

Diğer Eserleri: Kafa Kâğıdı, Ulu Hakan İkinci Abdülhamit Han

Ahmet Muhip Dıranas, Serenad

- Bu şiir ismini Batı'da kullanılan bir müzik teriminden almıştır.
- Şair bu şiirde bahar mevsimindeki güzelliklerle sevgiliye duyulan aşkı birleştirerek aktarmak istemiştir.
- Saf şiir geleneğinin önemli temsilcilerinden olan şair, ahenk öğelerini başarıyla kullanmıştır.
- Şiirin dilini son derece iyi kullanmış, dil mükemmelliğine ulaşmıştır.
- **Serenat kelimesinin anlamı;** gece, sevgilinin penceresi altında verilen küçük konser demektir.
- Faruk Nafiz Çamlıbel, Cahit Sıtkı Tarancı, Celal Sılay, Ercümen Behzat Lav, Feyzi Halıcı gibi birçok şair bu isimle şiir yazmışlardır.

Ahmet Muhip Dıranas (1908 – 1980)

1. Sinop'ta doğan şair, İstanbul Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde öğrenim gördü.
2. Fahriye Abla, Kar, Evreni Sevmek ki..., Olvido, Selam, Köpük gibi şiirleriyle tanınmıştır.
3. Şair; halk şiiri, divan ve Fransız şiirlerinden etkiler taşır.
4. Saf (öz) şiir anlayışının önemli şairlerinden biridir.
5. Yaşayan Türkçe ile yeni bir şiir dili oluşturmaya çalışmıştır.
6. Geleneksel şiirimizle çağdaş şiir arasında bir köprü vazifesi görmüştür.
7. Baudelaire sembolizminden etkilenerek şiirde sese, şekil mükemmelliğine önem vermiştir.
8. Şiirlerinde hece ölçüsü ve uyak gibi ahenk unsurlarını kullanmıştır.
9. Tevfik Fikret'in şiirlerini sadeleştirerek Kırık Saz adıyla yayımlamıştır.
10. Eserlerinde aşk, mutluluk, yalnızlık, doğa, metafizik gibi konuları işlemiştir.

Önemli Eserleri

Şiir: Şiirler

Tiyatro: Gölge, O Böyle İstemezdi

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi

Nazım Hikmet Ran, Kerem Gibi

- Bu şiir Nazım Hikmet'in "835 Satır" adlı şiir kitabında yer almaktadır.
- Bu şiirde farklı bir biçimsel özellik kullanan şair, bu şekil özelliğiyle şiire yeni bir teknik getirmiştir.
- **Serbest müstezattan** etkilenen şair Türk edebiyatına basamaklı dize biçimin getirmiştir.
- Bu şiirde geniş kitlelere seslenmek amacıyla söylevci bir üslubu tercih etmiştir.
- Son derece başarılı bir kafiye ve durak anlayışıyla bu şiiri yazmıştır.
- **Halk hikâyesi** motiflerinden de yararlanmıştır.

Toplumcu-Gerçekçi Şiirin Özellikleri

1. Toplumcu şiirin en önemli özelliklerinden biri **söylev** üslubunun kullanılmasıdır.
2. **Fütürizm** akımının etkisiyle oluşmuş **ideolojik bir şiirdir**.
3. Biçim kaygıları yoktur. İçeriğe önem vermişlerdir.
4. Şiirlerde genel olarak halkın çektiği sıkıntılar, yoksulluk ve bunlara çözüm yolları ele alınmıştır.
5. Tüm insanlığın mutlu olacağı güzel bir geleceğe işaret eden bir şiir anlayışıdır.
6. Değindikleri konular ve kavramlar edebiyatımızda daha önce hiç kullanılmamıştır.
7. "**Halkçılık, köycülük, hümanizm**" gibi fikirler bu sanatçıları etkilemiştir.
8. Edebiyatı toplumu değiştirecek, güzele götürecek bir araç olarak görmüşlerdir.
9. **Politik yaklaşımlarla işçi-işveren, emek, sömürü, ağa-köylü, ezen-ezilen gibi çatışma unsurlarını kullanmışlardır**.

Nazım Hikmet ve Fütürizm

1. İtalyan şair **Marinetti** tarafından kurulan Fütürizm akımı, 1909 yılında Figaro gazetesinde yayımladıkları bildiriyle düşüncelerini ortaya koymuşlardır.
2. Bu akımın sanat anlayışında **kuralsız anlatım** ve otomatik yazı gibi biçimsel öğeler bulunmaktadır.

3. Fütürizm akımı "**gelecekçilik**" anlamına gelmektedir.
4. Noktalanma işaretlerine karşı çıkmışlardır.
5. Bu anlayıştaki en önemli iki kavran "makine ve hız" sözcükleridir.
6. **Nazım Hikmet**, Rus edebiyatının önemli fütürist şairi **Mayakovski**'den etkilenerek bu düşüncede şiirler kaleme almıştır.
7. Fütüristler, sanatın durağanlığı değil, sürekli bir hareket içerisinde olması gerektiğini savunmuşlardır.
8. **Önemli:** Modern hayatın hareketliliğini, ilerlemeyi, değişimi ve hızı yücelten fütüristler, dünyayı yeniden düzenlemek istemişlerdir.

Nazım Hikmet Ran (1902 – 1963)

1. Selanik'te doğan şair, Cumhuriyet Dönemi toplumcu şiirin kurucusudur.
2. 1921 yılında Millî Mücadele'ye katılmak için Anadolu'ya geçmiştir.
3. Halk edebiyatı ve divan edebiyatının öğelerini de şiirinde kullanmıştır.
4. **Serbest Müstezad** biçiminde oluşturduğu basamak şiiriyle şiirimize yeni bir biçim kazandırmıştır.
5. Şiirde geniş kitlelere hitap etmek amacıyla **hitabet (söylevci)** üslubunu kullanmıştır.
6. Cumhuriyet Dönemi'nde **toplumcu-gerçekçi** şiir anlayışının ilk temsilcisidir.
7. Şiirimize serbest şiir anlayışını getirmiştir.
8. Şiirlerinde sosyalist bir dünya görüşü ve ideolojisi yansıtmıştır.
9. Şiirlerindeki içeriklerini siyasi ve **ideolojik** fikirlerine göre oluşturmuştur.
10. Edebiyatımızdaki ölçü, kafiye, mısra kümelenmesi gibi kuralları kullanmamıştır.
11. İlk şiir kitabı "**Güneşi İçenlerin Türküsü**" adıyla 1928 yılında Bakü'de yayımlanmıştır.
12. Şairin "**835 Satır**" adlı eseri ise 1929 yılında **Türkiye'de basılan ilk şiir kitabıdır**.

Önemli Eserleri

Şiir: 835 Satır, Memleketimden İnsan Manzaraları, Sesini Kaybeden Şehir, Taranta Babu'ya Mektuplar, Kuvayı Milliye Destanı, Kurtuluş Savaşı Destanı, Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı, Jakond, Si-YA-U, Varan 3 Benerci Kendini Neden Öldürdü...

Roman: Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim, Kan Konuşmaz, Yeşil Elmalar

Tiyatro: Ferhat ile Şirin, Kafatası, Unutulan Adam, İvan İvanoviç Var mıydı Yok muydu?

Masal: Sevdalı Bulut

Mektup: Piraye'ye Mektuplar, Kemal Tahir'e Mahpushaneden Mektuplar, Cezaevinden Mehmet Fuat'a Mektuplar

Attila İlhan, Acı Ninni

- Bu şiir Attila İlhan'ın "Yağmur Kaçağı" adlı şiir kitabından alınmıştır.
- Attila İlhan, toplumcu gerçekçi şairlerden biridir.
- Bu şiirde toplumsal temalara yer vermiştir.
- Şair bu şiirinde insanların üzerine çöken tepkisizliği ele almıştır.
- Şiiri şekil bakımından incelersek noktalama işaretlerine fazla yer vermediğini görürüz.
- Şiirin genelinde büyük harf kullanılmamıştır.

Mavi Dergisi ve Mavicilerin Özellikleri

1. 1950'li yıllarda yayım hayatına başlayan Mavi Dergisi, Türk edebiyatında yeni bir oluşumun merkezi haline gelmiştir.
2. 1952-1956 yılları arasında Ankara'da 32 sayı olarak çıkan bu dergi etrafında birleşen sanatçılar "Maviciler" adlı bir hareketin oluşmasını sağlamıştır.
3. Maviciler topluluğunun en önemli sanatçısı Attila İlhan'dır.
4. Bu akım **Garipçilere** (I. Yeni) tepki olarak ortaya çıkmıştır.
5. Şiirde anlam açıklığına karşı çıkmışlardır.
6. Şiirlerinde zengin benzetmelerden yararlanmış, anlam derinliğine son derece önem vermişlerdir.
7. Garip Hareketi içerisinde özellikle **Orhan Veli**'nin şiir anlayışına tepki göstermişlerdir.

Mavicilerin Temsilcileri

- **Attila İlhan,**
- Ferit Edgü,
- Orhan Duru,
- Ahmet Oktay,
- Tahsin Yücel,
- Demir Özlü,
- Özdemir Nutku,
- Demirtaş Ceyhun
- Tarık Dursun K.

Cumhuriyet Dönemi'nin İlk Toplumcu- Gerçekçi Kuşağı Sanatçıları

- Bu kuşağa Nazım Hikmet kuşağı adı verilmiştir.
- İlhami Bekir Tez,
- Ercüment Behzat Lav,
- Hasan İzzettin Dinamo,
- Nail V.,
- Va-Nu

1940'lı Yılların Toplumcu-Gerçekçi Şairleri

- Hasan Hüseyin Korkmazgil,
- Ahmed Arif,
- Enver Gökçe,
- A. Kadir,
- Rifat Ilgaz,
- Ceyhun Atıf Kansu,
- Ömer Faruk Toprak,
- Attilâ İlhan

Attila İlhan (1925 – 2005)

1. Menemen'de doğan sanatçı, Cumhuriyet Dönemi'nin önemli şair ve yazarlarından biridir.
2. Çeşitli gazete ve dergilerden yazan sanatçı, "Cebbaroğlu Mehmed" şiiriyle tanındı.
3. Şairane bir anlatımı benimsemiştir.
4. Garipçilerin şiir anlayışını **Batı kırması** olarak adlandırmıştır.
5. Şiir hayatında toplumsal konularla başlayan şair sonraki şiirlerinde bireysel konulara ağırlık vermiştir.
6. Şiirlerinde; bağımsızlık, adalet, özgürlük, halkçılık ve aşk gibi temaları ele almıştır.
7. **Maviciler** topluluğunun en etkili sanatçısıdır.
8. Garipçilerin şiirine tepki göstermiş, şiirde anlamın kapalı olması gerektiğini savunmuştur.
9. Şiirlerinde büyük harf kullanmamış, **noktalama işaretlerine** çok az yer vermiştir.
10. Kendine özgü bir şiir dili oluşturan sanatçı, çarpıcı benzetmeler ve sağlam bir üslupla şiir yazmıştır.
11. Sinema eleştirmenliği ve senaryo yazarlığı yapmıştır.

www.edebiyatokulu.com
Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak
Sitesi

Attila İlhan'ın Yazdığı Senaryolar

- Yalnızlar Rıhtımı,
- Ver Elini İstanbul,
- **Şoför Nebahat,**
- **Kartallar Yüksek Uçar,**
- O Sarışın Kurt (**Atatürk'ün hayatını anlatmıştır.**)

Attila İlhan'ın Önemli Eserleri

Şiir: Duvar, Sisler Bulvarı, Yağmur Kaçağı, Ben Sana Mecburum, Bela Çiçeği, Elde Var Hüzün, Kimi Sevsem Sensin

Roman: Sokaktaki Adam, Kurtlar Sofrası, Sırtlan Payı, Dersaadet'te Sabah Ezanları

Deneme-anı-eleştiri: Hangi Batı, Batı'nın Deli Gömleği, II. Yeni Savaşı, Hangi Küreselleşme

Ahmet Kutsi Tecer, Deli Kızın Türküsü

1. **Milli Mücadele** yıllarında sevdiği genci savaşa yollayan ve bir daha ondan haber alamayan genç bir kızın büyük aşk hikâyesinin ele alındığı bu şiir, doğal söyleyiş ve halk kültürünü yansıtması açısından son derece önemlidir.
2. Bu şiirin en önemli özelliği; kültürden, folklordan beslenmesidir.
3. Son derece sade ve açık bir dille kaleme alınmıştır.
4. Şiir, yoğun anlatımdan süsten uzaktır.
5. Şiirin temasında görülen Anadolu'yu ve Anadolu insanını öne çıkarma anlayışı şairin en önemli özelliğidir.
6. **Ahmet Kutsi Tecer**, bu şiirin hem biçimsel hem de temasını halk şiirinden almıştır.
7. "**Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir**" geleneğine uygun olarak yazılmıştır.
8. Bu şiirin kaynağını **milliyetçilik ve folklor** olarak gösterebiliriz.
9. Şiir, hece ölçüsüyle yazılmış bir **koşma** örneğidir.

Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiirin Özellikleri

1. Hem söyleyiş özelliklerini hem de temasını halk geleneğinden almıştır.
2. Milli Edebiyat Dönemi'nde ortaya çıkan anlayışın Cumhuriyet Dönemi'ndeki devamıdır.

3. Folklor ve milliyetçilik gibi iki önemli kaynaktan beslenmiştir.
4. Bu anlayış "Memleket Edebiyatı" adıyla bilinmektedir.
5. Anadolu ve Anadolu'nun kültürü ve kahramanlıkları konu olarak seçilmiştir.
6. Öğretici şiirler kaleme alınmış; "Sanat, toplum içindir." görüşü benimsenmiştir.
7. Milli Mücadele yılları ve sıkıntıları işlenmeye devam edilmiştir.

Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiirin Temsilcileri

- **Beş Hececiler,**
- Arif Nihat Asya,
- Ahmet Kutsi Tecer,
- Kemalettin Kamu,
- Mithat Cemal Kuntay,
- Ömer Bedrettin Uşaklı,
- Zeki Ömer Defne,
- Behçet Kemal Çağlar,
- İbrahim Alaettin Gövsâ,
- Orhan Şaik Gökyay,
- Necmettin Halil Onan bu anlayışla şiirler yazmışlardır.

Ahmet Kutsi Tecer (1901 – 1967)

1. Kudüs'te doğmuş, İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünü bitirmiştir.
2. Edebiyat öğretmenliği, Talim ve Terbiye Kurulu üyeliği, milletvekilliği gibi görevlerde bulunmuştur.
3. Millî Edebiyat anlayışını yansıtan şairler içerisinde "folklor"dan en çok yararlanan şairdir.
4. Halk şiirinin biçimsel özelliklerine dayalı bir şiir anlayışı geliştirmiştir.
5. Hece ölçüsü, halk şiiri nazım şekilleri, halkın konuştuğu sade dil şiirlerinin temelini oluşturur.
6. Beş Hececiler etrafında şekillenen "**Memleket Edebiyatı**" anlayışına bağlı kaldı.
7. İçten ve duygulu bir söyleyişle yazdığı memleket şiirleri ile tanındı.
8. **Önemli:** Sivas'ta Halk Şairleri Derneği'ni kuran şair; Âşık Veysel'i keşfederek Türk halkına ve edebiyatına tanıtmıştır.

Önemli Eserleri

Şiir: Şiirler, Bütün Şiirleri

Tiyatro: Köşebaşı, Bir Pazar Günü, Koçyiğit Köroğlu, Köylü Temsilleri, Satılık Ev

Arif Nihat Asya, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor

- “**Bayrak Şairi**” olarak tanınan **Arif Nihat Asya**’ya ait olan bu şiir Adana’nın düşman işgalinden kurtuluşunun kutlandığı 5 Ocak törenleri için yazdığı bir şiirdir.
- Bağımsızlık, hürriyet gibi kavramlar üzerinden kaleme alınan bu şiir milliyetçilik temeline dayanan bir anlayışla kaleme alınmıştır.
- “**Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor**” şiiri Millî Edebiyat anlayışını yansıtan bir şiir anlayışına sahiptir. Halk şiirinin şekil özellikleri ile kaleme alınmıştır.

Arif Nihat Asya (1904 – 1975)

1. Çatalca’da doğan sanatçı, Adana başta olmak üzere birçok yerde edebiyat öğretmeni olarak çalıştı.
2. Türk edebiyatında “**Bayrak Şairi**” olarak tanınmaktadır.
3. **Arif Nihat Asya**’nın şiirlerinde hitabet üslubu öne çıkmaktadır.
4. “**Bağımsızlık, hürriyet, meydan okuma**” en çok kullandığı temalardır.
5. Millî Edebiyat anlayışını yansıtan şiir kuşağının içerisinde yer alır.
6. Yurt güzellemeleri ve destani milli şiirleriyle dikkati çekmiştir.
7. Şiirlerinde hecenin yazında aruzu ve serbest ölçüyü de kullanmıştır.
8. Rubaiyyat-ı Arif, Kıbrıs Rubailer, Nisan, Kova Burcu, Avrupa’dan Rubailer gibi eserlerle rubai türünde önemli şiirler yazmıştır.
9. **Önemli:** Adana’nın kurtuluş günü için kaleme aldığı “**Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor**” adlı şiiri son derece önemlidir.
10. **Önemli:** **Yahya Kemal** ile birlikte Cumhuriyet Dönemi’nde önemli rubai türünde şiirler yazdı.

Önemli Eserleri

Şiir: Dualar ve Âminler, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor, Rubaiyyat-ı Arif, Heykeltıraş, Yastığımın Rüyası, Ayetler, Kıbrıs Rubailer, Nisan, Kova Burcu, Avrupa’dan Rubailer

www.edebiyatokulu.com
Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak
Sitesi

Orhan Veli Kanık, Kitabe-i Seng-i Mezar

- Şiir, **Süleyman Efendi** adında sıradan bir insanın yaşamını sade, açık bir dille ele almıştır.
- Sıradan bir insan olan Süleyman Efendi’nin yoksul yaşamının yer aldığı bu şiir, Süleyman Efendi’nin hayatta hiçbir iz bırakmadan gidişini konu almaktadır.
- Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan bu şiir, beraberinde büyük yankılara da neden olmuştur.
- **Orhan Veli**, bu şiirden sonra eleştirilmiş, şiirin bu kadar basite indirgenmemesi gerektiği savunulmuştur.
- **Orhan Veli Kanık** bu şiirinde sıradan bir insanın yaşamını, serbest bir ölçüyle söz sanatlarına yer vermeden, açık bir anlatım kullanarak ve anlamı ön plana çıkararak ele almıştır.

Garipçiler Neden Eleştirilmiştir?

1. Sıradan insanların yaşamlarını ele aldıkları için,
2. Kafiye, redif, ölçü gibi öğeleri önemsiz gördükleri için,
3. Şiirde serbest ölçü kullandıkları için,
4. Anlamı ön plana çıkardıkları için,
5. Sanatlı ve süslü bir anlatımdan uzak durdukları için,
6. Gündelik yaşamdaki dili kullandıkları için eleştirilmiştir.

Garip Akımının (I. Yenicilerin) Özellikleri

1941 yılında üç arkadaşın ortak yayımladıkları “**Garip**” adlı şiir kitabında şiirle ilgili görüşlerini bir bildiri olarak yayımlayan bu topluluk şiirde bir devrim niteliği taşıyan bir anlayışı Türk edebiyatına getirmişlerdir.

1. **Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Horozcu** tarafından oluşturulmuş bir akımdır.
2. Şairane söyleyişlerden kaçınan bu akımın öncüsü Orhan Veli Kanık’tır.
3. Geleneksel anlayışın tamamına karşı çıkmışlardır.
4. Sözcükleri gerçek anlamlarıyla kullanmış, anlamı ön plana çıkarmışlardır.
5. Kafiye ve ölçüyü gereksiz görmüş, serbest ölçüyü kullanmışlardır.

6. Şiirlerinde sıradan insanlara özgü gerçekleri ele almışlardır.
7. Akli ön plana almış duyguları geri planda bırakmışlardır.
8. Şiirin doğallığını bozduğunu öne sürdükleri söz sanatlarını kullanmamışlardır.
9. Şiirde her türlü sözcüğe, argo sözcüklere dahi yer vermişlerdir.
10. İmgeye, hayale karşı çıkmışlardır.

Garip Hareketinin Temsilcileri

Orhan Veli Kanık

Melih Cevdet Anday

Oktay Rifat Horozcu

Orhan Veli Kanık (1914 – 1950)

1. Garip hareketinin öncüsü olan şair, şiir anlayışına getirdiği yeniliklerle Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatında bir çığı açmıştır.
2. Şiir anlayışının ilk izlerini taşıyan şiirlerini “**Varlık**” dergisinde yayımladı.
3. Şiirde geleneksel olan her şeye karşı çıktı ve serbest şiirler kaleme aldı.
4. Şiirlerinde toplumsal yergiye yer verdi, **esprili, nükteli şiirler** kaleme aldı.
5. Şiirde anlamın açık olmasını sağladı ve halkın konuştuğu dili, bazen argo sözcükleri şiirde kullandı.
6. Şiiri birtakım kalıplardan, şairanelikten ve sanatlı söyleyişlerden kurtararak daha **basit ve kısa şiirler** yazdı.
7. Kendisinden sonra gelen birçok şairi etkilediği gibi birçok sanatçı tarafından da eleştirildi.
8. Şiirde anlamın kapalı olmasına, **hece-aruz** ölçüsünün kullanılmasına, söz sanatlarına, sanatlı bir anlatıma karşı çıktı.
9. “**Yaprak**” adlı dergiyi çıkarmıştır.
10. **La Fontaine’nin fabllarını** ve masallarını Türkçeye şiir şeklinde çevirdi.
11. **Nasreddin Hoca** fıkralarını şiirleştirdi.

Önemli: Sıradan insanların günlük yaşamını ilk kez şiire taşıyan şair, **Orhan Veli Kanık**’tır.

Önemli Eserleri

Şiir: Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı, Bütün şiirleri

Çeviri: La Fontaine Masalları ve Fablları (Şiir şeklinde çevrildi.)

Manzum Fıkralar: Nasreddin Hoca Fıkraları

Oktay Rifat Horozcu, Bir Şehri Bırakmak

- Garip hareketinin önemli şairlerinden biri olan **Oktay Rifat Horozcu**, “**Bir Şehri Bırakmak**” adlı şiirinde Garipçilerin şiir anlayışına uygun olarak sıradan insanları ve onların gündelik yaşamını ele almıştır.
- Şiirde yer alan “**çalgıcılar, balıkçı çocuk, satıcı kız**” gibi sıradan insanlar, şiirin ana kahramanlarıdır. Onların yaşadıkları sıradan yaşantıları şiirine konu olarak seçmiştir.
- Garipçilerin önemli özelliklerinden biri olan “**şaşırtma**” anlayışı bu şiirin son iki dizisinde kendini gösterir. Şiir, **Garip** anlayışının tipik bir örneği olarak kabul edilebilir.
- Şiirde son derece sade ve gündelik dil dikkat çeker. Anlamın direk verilmesi, ölçü ve kafiye yer verilmemesi, söz sanatlarından kaçınılması şiirdeki yeniliklerin önemli bir göstergesidir.

Oktay Rifat Horozcu (1914 – 1988)

1. Garip Hareketi’nin üç sanatçısından biridir.
2. İlk şiirlerini Varlık, Aile, Yaprak ve Yeditepe dergilerinde yayımlamıştır.
3. Fransız edebiyatından çeviriler yapmıştır.
4. Sanat hayatını ikiye ayırmak mümkündür. 1956 yılına kadar **Garip** anlayışıyla anlam açıklığına önem veren, sade bir dille, söz sanatlarından uzak bir şiir anlayışı benimsemiştir. 1956 yılında yayımladığı “**Perçemli Sokak**” ve 1958 yılında yayımladığı “**Aşk Merdiveni**” adlı şiir kitaplarıyla anlam kapallılığına yönelen bir şiir anlayışı oluşturmuştur.
5. İlk şiirleri toplum için sanat anlayışını savunurken son şiirlerinde **sanat için sanat** anlayışına yönelmiştir.
6. Aşk, çocukluk, yaşama sevinci, sıradan insanların yaşamı, günlük yaşamdan basit konuları şiirlerinde işlemiştir.
7. Şiir dilinde Garipçilere bağlı kalmış halk diliyle şiirler yazmıştır.
8. Roman, şiir ve tiyatro türünde önemli eserler kaleme almıştır.

Önemli Eserleri

Şiir: Güzelleme, Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler, Karga ile Tilki, Perçemli Sokak, Elleri Var Özgürlüğün, Koca Bir Yaz

Roman: Bir Kadının Penceresinden, Danaburnu, Bay Lear

Tiyatro: Kadınlar Arasında, Atlar ve Filler, Çil Horoz

İlhan Berk, Atımı İstedim Evin Göğü Gerindi

Bu şiir, **II. Yeni** şiirinin anlayışını en iyi yansıtan şiirlerden biridir.

Şair bu şiirde;

- Sözcüklerin şeklinde değişikliğe gitmiştir,
- Dilde kullanılmayan ya da olmayan yeni sözcükleri kullanmıştır,
- Cümlenin söz dizimini bozmuştur,
- Anlamı kapalı, anlaşılmayan bir şiir dili oluşturmuştur,
- Hayal gücüne dayalı çok anlamlılığı şiire getirmiştir,
- Sözcükler arasındaki anlamsal bağları koparmıştır.
- Şiirde kullanılan tema tamamen soyut bir şekilde kullanılmıştır.
- Bu şiirin başlığında olduğu gibi yeni temalar uydurmuştur.

İkinci Yeni Şiirinin Özellikleri

1. Garipçilerin şiirde anlamın açık olması ilkesine karşı çıkmış ve onlara tepki olarak ortaya çıkmışlardır.
2. “Şiir için şiir” anlayışıyla ortaya çıkan bu topluluk Servetifünun Dönemi’nin modern versiyonudur.
3. Şiire birçok yenilik getirmiş, sözcüklerin şeklinde değişiklik yapmışlardır.
4. Sözcükler arasındaki anlam bağlantısını koparmış, cümlenin söz dizimini bozmuşlardır.
5. **Şiirlerinde çok anlamlılığa** önem vermiş, dilde kullanılmayan ya da hiç olmayan sözcükleri kullanmışlardır.
6. İmge ve söz sanatlarını çok yoğun bir şekilde kullanmışlardır.
7. Şiirlerinde psikoloji ve bunalım hâkim olan iki kavramdır.
8. **İkinci Yeni şairleri** her yönüyle birbirinden farklı görüşlerde olan şairlerdir.
9. Şiiri herkesin istediği gibi anlayabileceği bir forma dönüştürmüşlerdir.
10. **Sürrealizm ve dadaizm** akımlarından etkilenmişlerdir.
11. Toplumcu şiirler birlikte önemini kaybetmişlerdir.
12. Şiirde öyküleyici anlatımı, **manzum hikâyeciliği** reddetmişlerdir.

İkinci Yeni Şiirinin Temsilcileri

- Edip Cansever
- Cemal Süreya
- Ece Ayhan
- Sezai Karakoç
- Ülkü Tamer
- Turgut Uyar
- İlhan Berk
- Ç ...

İlhan Berk (1918 – 2008)

1. **Nazım Hikmet** etkisiyle başlayan şiir anlayışında daha sonra Garip şiirinden etkilenmiş, en son olarak da “**İkinci Yeni**” şiirinin en aşırı sanatçılarından olmuştur.
2. İlk kitabını **Manisa Halkevi** dergisinde yayımladı.
3. Şiirde tamamen anlamsızlığı savunmuştur.
4. Türk edebiyatında daha çok şiirleriyle tanınmıştır.
5. Batı’yı günü gününe takip etmiş, sürekli değişimi benimsemiştir.
6. **Sürrealizm** akımından etkilenerek otomatik şiir ve serbest yazı anlayışını kullanmıştır.
7. Şiirlerinde en çok “cinsellik ve maddecilik” temalarını işlemiştir.
8. İçerikten çok biçime önem vermiştir.
9. Deneme, günlük, otobiyografi türlerinde eserler vermiştir.

Önemli Eserleri

Şiir: Güneşi Yakanların Selamı, İstanbul, Günaydın Yeryüzü, Galile Denizi, Çivi Yazısı, Otağ, Mısırkalyoniğne, Şenlikname, Taşbaskısı, Deniz Eskisi, İstanbul Kitabı

Günlük: El Yazılarına Vuruyor Güneş

Anı: Bir Uzun Adam

Deneme: Şairin Toprağı

Cemal Süreya, Folklor Şiire Düşman

- Bu yazısını 1956 yılında “**A**” dergisinde yayımlamıştır.
- Halk edebiyatının taklit edildiğini, bunun yerine halk edebiyatından özümseme yoluyla yararlanması gerektiğini ifade etmiştir.
- Folklorun, halk deyimlerinin kalıplaşmış olduğunu söyleyerek bunları şiirde kullanmak şairini şiir anlayışını sınırlandırdığını ifade etmiştir.
- **Folklor (kültür)** şiirin kanat çırpmasına izin vermediğini söylemiştir.

- Folklor ve halk edebiyatı kaynaklarının tek yönlü olduğunu belirtmiştir.
- Çağdaş şairlerin bu anlayıştan kurtularak kelimeleri son derece etkili kullandıklarını ve bu dar kalıplar içinde kalmadan yeni bir anlayışla yazdıklarını belirtmiştir.

Cemal Süreya (1931 – 1990)

1. Asıl adı **Cemalettin Seber** olan sanatçı 1966 yılında çıkardığı “**Papirüs**” adlı dergiyle İkinci Yeni sanatçıları bir araya getirerek bu topluluğun oluşmasını sağlamıştır.
2. 1956 yılında “**A**” dergisinde yayımladığı “**Folklor Şiire Düşman**” başlıklı yazısında halk kültür ve değerlerinin, halk deyimlerinin şiiri sınırlandırdığını ve bunların kullanılmaması gerektiğini söyleyerek büyük bir tartışma ortamı oluşturmuştur.
3. Zengin bir birikimle kendine has bir söyleyişe sahiptir.
4. Şiirlerinde kullandığı yoğun imgelerle İkinci Yeni şiirinin öncü şairleri içerisinde yer alır.
5. Geleneğe karşı olmasına rağmen gelenekten de yararlanmıştı.
6. Sezgisel bir kurguyla oluşturduğu cinsellik temasına yer vermiştir.
7. “**Üvercinka**” adlı şiir kitabıyla “**Yedi Tepe Şiir Armağanı**” ve “**Göçebe**” adlı şiir kitabıyla TDK Şiir Ödülü’nü kazanmıştır.
8. **Önemli:** “**Şapkam Dolu Çiçekle**” ve “**Folklor Şiire Düşman**” başlıklı yazılarında **poetikasını** (şiirle ilgili görüşlerini) anlatmıştır.

Önemli Eserleri

Şiir: Üvercinka, Sevda Sözleri, Göçebe, Beni Öp Sonra Doğur Beni, Uçurumda Açan, Sıcak Nal

Deneme: Şapkam Dolu Çiçekle, Üstü Kalsın, Günöbirlik

Düzyazı: Folklor Şiire Düşman, On Üç Günün Mektupları, Uzat Saçlarını Frigya

Turgut Uyar, Büyüyüp Giden Hüzün’e

- Bu şiir “**Divan**” adlı kitabında yer almaktadır.
- Divan şiirinin biçimsel özelliklerini İkinci Yeni şiirinin anlayışıyla birleştirerek bu şiiri yazmıştır.
- **Beyit nazım birimiyle** oluşturulmuştur.
- Divan şiirinde olduğu gibi bireysel bir tema ele alınmıştır.
- Son derece **kapalı bir anlatıma** sahiptir.
- Sözcüklerin yan ve mecaz anlamları sıkça kullanılmıştır.

Turgut Uyar (1927 – 1985)

1. Ankara’da doğmuş, çeşitli illerde subay olarak görev yapmış, ardından subaylıktan ayrılmıştır.
2. Düzenlenen bir yarışmada **Arz-ı Hal** adlı şiiriyle ikinci olmuş ve edebiyat dünyasında tanınmaya başlamıştır.
3. **İkinci Yeni** şairleri içerisinde Türk şiirini içerik ve biçim bakımından yenileştirmiştir.
4. İlk dönem şiirleri bireysel temalı iken, ikinci döneminde toplum ve törelerle çatışan bireyin yenilgisini konu edinmiştir.
5. Şiiri düzyazıya yaklaştırmaya çalışmıştır.
6. **Divan edebiyatı, halk şiiri ve Batı şiirinden** edindiği birikimle kendine has bir şiir anlayışı oluşturmuştur.
7. **Önemli:** Bütün şiirlerini “**Büyük Saat**” adlı kitapta toplamıştır.

Önemli Eserleri

Şiir: Arz-ı Hal, Türkiye’de, Dünyanın En Güzel Arabistan’ı, Tütünler Islak, Kayayı Delen İncir

Garipçiler (Birinci Yeni) ile İkinci Yeni Şiirini Karşılaştırılması

Garipçiler (I. Yeniler)	II. Yeniler
Ölçüye karşı çıkarak serbest ölçüyle yazdılar.	Serbest ölçü kullandılar.
Belli bir nazım birimi (beyit, dörtlük) kullanmadılar.	Belli bir nazım birimi kullanmadılar.
Kafiye ve redife karşı çıkmışlardır.	Belli bir kafiye ve redif anlayışı olmasa da kafiyeli ve redifli şiirler de yazmışlardır.
Sürrealizm ve dadaizm akımlarından etkilendiler.	Sürrealizm ve dadaizm akımlarından etkilendiler.
Şiirde edebi sanatlara karşı çıktılar.	Şiirde edebi sanatları sıkça kullandılar.
Şairane bir söyleyişi reddettiler.	Şairane bir anlayışı benimsediler.
Gündelik, sıradan bir halk dili kullandılar.	Alışlagelmiş dilin dışına çıktılar.
Her türlü konuyu şiirde kullandılar.	Yalnızlık, bunalım gibi bireysel temaları işlediler.

İkinci Yeni şiiri Garipçilere karşı ortaya çıkmış bir edebi topluluktur.

Temsilcileri:

Orhan Veli Kanık,
Melih Cevdet Anday,
Oktay Rifat Horozcu

Temsilcileri:

Cemal Süreya,
Edip Cansever,
Ece Ayhan,
Sezai Karakoç,
İlhan Berk,
Ülkü Tamer,
Turgut Uyar

Sezai Karakoç, Kapalı Çarşı Şiiri

- **Körfez/Şahdamar/Sesler** adlı eserden alınan bu şiir, İstanbul'un tarihi mekânlarından birini anlatarak şiirin anlamından yararlanıp bir genelleme yapmaya çalışmıştır.
- Şiirin şekil yapısı ve üslubu açısından değerlendirildiğinde bu şiir İkinci Yeni şiiriyle birçok yönden benzerlik gösterir.
- Şiirde ses tekrarları yapılarak yer yer sorgulama ve seslenişte bulunmuştur.

Sezai Karakoç (1933 – ...)

1. Diyarbakır Ergani doğumludur.
2. 33 yıl boyunca çıkardığı “**Diriliş**” adlı dergi edebiyatımız için son derece önemlidir.
3. Şiirlerinde İslami düşünceyi modern şiirin gerçeküstüçülüğüyle kaynaştırmayı başarmıştır.
4. İşlediği temalar bakımından İslami gelenekte yer alan önemli şairler arasındadır.
5. Türk edebiyatında **Mehmet Akif ve Necip Fazıl** gibi kendine özgü bir şiir anlayışı oluşturmuştur.
6. Oluşturduğu İslami çizgideki şiir anlayışıyla sonraki kuşakları etkilemiştir.
7. Şiirlerini yazarken evliya-enbiya menkıbelerinden yararlanmıştır.
8. “**Monna Rosa, Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine**” adlı son derece önemli şiirleri vardır.
9. **Mevlana, Yunus Emre, Şeyh Galip** gibi şairlerin günümüzdeki sesi olmuştur.

Önemli Eserleri

Şiir: Körfez, Şahdamar, Hızır Kırk Saat, Taha'nın Kitabı, Gül Muştusu, Leyla ile Mecnun, Alınyazısı Saati, **Monna Rosa**, Gün Doğarken, Zamana Adanmış Sözler

Deneme-İnceleme: Yunus Emre, İslam'ın Dirilişi, Mehmet Âkif, Yitik Cennet, Edebiyat Yazıları I-II-III

Mistik, Metafizik, Geleneğe Yaslanan Şiir Anlayışı

- Daha çok dini duyarlılığı ön plana çıkaran bu anlayış özellikle **Mehmet Akif Ersoy** ile başlamış, Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde **Necip Fazıl Kısakürek** ile devam etmiştir.
- Ardından **Sezai Karakoç** gibi şairlerinde İslami geleneğe bağlı temaları ele almasıyla birçok şair bu anlayışta şiir yazmaya başlamıştır.
- **Kaynağını İslam inancı**, gelenek ve toplumsal yaşamdaki ahlaki kurallardan alan bu şiir, metafizik unsurların ön plana çıkarılmasıyla son derece etkili bir anlayışa dönüşmüştür.

Mistik, Metafizik, Geleneğe Yaslanan Şiir Anlayışının Temsilcileri

- Necip Fazıl Kısakürek,
- Sezai Karakoç,
- Asaf Halet Çelebi,
- İsmet Özel,
- Cahit Zarifoğlu,
- Erdem Bayazit,
- Nuri Pakdil.

Cahit Zarifoğlu, Kayıt

1. İslami gelenekten yararlanarak şiir yazan **Cahit Zarifoğlu**, bu şiirinde kapalı ve içe dönük bir anlatımla İslami düşünceyi birleştirmiştir.
2. Bu şiirde şair, imgeli bir anlatıma başvurmuştur.
3. Anlam kapalılığını ve çok anlamlılığı kullanmıştır.
4. Bu şiir bir naat örneğidir. **Hz. Muhammed'in övgüsü** yapılmaktadır.
5. **Modern bir naat** örneği olarak kaleme alınmıştır.

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi

Cahit Zarifoğlu (1940 – 1987)

1. Ankara’da doğmuş, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirmiştir.
2. İslami geleneğin önemli isimlerinden biridir.
3. **“Yedi Güzel Adam”**
Cahit Zarifoğlu,
Erdem Bayazıt,
Rasim Özdenören,
Nuri Pakdil,
Mehmet Akif İnan,
Alaeddin Özdenören
Ali Kutlay) içerisinde yer alır.
4. Şair, şiirlerinde tasavvuf, hayat, ölüm, günah, kaygı, rahmet gibi temaları ele almıştır.
5. Şiirlerinde imgeye yaslanan, çok anlamlı okumaya açık bir yapı kurmuştur.
6. **Sezai Karakoç geleneğini** devam ettiren şairlerdendir.
7. Şiirlerinde anlam kapalılığı açısından İkinci Yeni şiirinin izlerini taşımaktadır.
8. Maraş’ta çeşitli gazete ve dergilerde şiir ve hikâyeler yayımlamış ve burada **“Açı”** adlı bir dergi çıkarmıştır.
9. Şiirlerinde **dinsel inançları**, Anadolu insanının acılarını, sevgilerini, toplumsal mutlulukları ve **madde-ruh çatışmasını** tema olarak kullanmıştır.

Önemli Eserleri

Şiir: İşaret Çocukları, Yedi Güzel Adam, Menziller, Korku ve Yakarış

Deneme: Bir Değirmendir Bu Dünya

Anı: Yaşamak

Hikâye: İns

Süreyya Berfe, Bađa Gidenin Türküsü

- Yalın ve içten bir söyleyişle kaleme alınmıştır.
- Bu şiir şairin **“Gün Ola”** adlı şiir kitabından alınmıştır.
- Şair, bu şiirinde halk şiiri geleneğinden yararlanarak Anadolu’nun bir köyündeki izlenimlerini aktarmıştır.
- Şiirde insan ile doğa birlikte ele alınmıştır.
- Doğa ayrıntılarıyla birlikte son derece güçlü bir şekilde okura sunulmuştur.

1960 Sonrası Toplumcu Şiir (İkinci Yeni Sonrası Toplumcu Şiir)

1. Yerleşik düzene eleştiri, sınıfsal sorunlar, kadın, doğa, kentleşme sorunları” gibi temaları işlemişlerdir.
2. Bu dönem sanatçıları bazen anlamı öne çıkaran şiirler yazmışlar bazen de İkinci Yeni gibi anlam kapalılığına yönelmişlerdir.
3. İkinci Yeni şiirine karşı bir manifesto (bildiri) yayımlamışlardır.
4. Kendilerini toplumun öncüleri gören 1960 sonrası toplumcu şairler **Nazım Hikmet’i** örnek almışlardır.
5. Geleneksel söyleyişten yararlanmış, üslupta aşırılıktan kaçınmışlardır.
6. Şiirde biçimden çok içeriğe önem vermişlerdir.
7. **Marksist düşünceyi** Türkiye’de yaymaya çalışmışlardır.
8. **Sloganik bir şiir** dili geliştirmişlerdir.

1960 Sonrası Toplumcu Şiirin Temsilcileri

- İsmet Özel,
- Gülten Akın,
- Süreyya Berfe,
- Özkan Mert,
- Refik Durbaş,
- Atal Behramođlu,
- Nihat Behram

Süreyya Berfe (1942 – ...)

- İstanbul’da doğdu, liseyi Çanakkale’de okudu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünden mezun oldu.
- İkinci Yeni şiir anlayışına karşı çıktı.
- 1960 sonrası toplumcu şairlerden biri olarak tanındı.
- İlk dönemlerinde toplumcu gerçekçi şiirler yazdı. Sonraki dönemlerde insan ve doğa üzerine şiirler kaleme aldı.
- **Nabiga, Kasaba ve Şiir Çalışmaları** adlı şiirleriyle ödülleri kazandı.
- **“Seni Seviyorum, Foklar Söyledi Ben Yazdım”** adlı şiir kitaplarında iki ya da üç dizeli kısa şiirler kaleme almıştır.

Önemli Eserleri

Şiir: Gün Ola, Savrulan, Hayat ile Şiir, Ufkun Dışında, Kalfa, Çıkrık, Her Gölge Titrer

Çocuk Kitapları: Çocukça, Eksik Alfabe

Haydar Ergülen, Fazla Balkon

- Bu şiirde modern yaşamın getirdiği şehirleşme olgusu çevresinde insanın doğal yaşamdan koparak binaların balkonlarına sıkışması ele alınmıştır.
- Geleneksel şiir ile modern şiirin yansımalarını birlikte sunmuştur.
- Bu şiirde öne çıkan temalar; şehirleşme ve kent kimliğidir.
- Şiirde farklı anlayışlar birlikte sunulmuştur.

Haydar Ergülen (1956 – ...)

1. Eskişehir’de doğan şair, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Bölümünde Sosyoloji öğrenimi gördü.
2. 1980 sonrası Türk şiirinin önemli sanatçılarından biridir.
3. Şiirlerinde **kapalı bir anlatım** ve yergi yüklü bir dil kullanarak insanı anlatmıştır.
4. Klasik ve çağdaş şiirin birikimini ustaca birleştirmiştir.
5. Şair, tek bir şiir anlayışına bağlı kalmadan birçok anlayışın birlikte oluşmasını sağlayarak çok sesli bir şiir oluşturmuştur.
6. **İdeolojik** söylemlerden ve **popülist** düşünceden uzak bir şiir anlayışı vardır.
7. **İnsan-dünya ilişkisini**, ölüm-yaşam çatışmasını sorgulayan şair; ölüm, yalnızlık, yabancılaşma gibi temaları işlemiştir.
8. “**Keder Gibi Ödünç**” kitabıyla Cemal Süreya Şiir Ödülü’nü kazanmıştır.
9. Duygu yoğunluğu yüksek şiirler kaleme almıştır.
10. **İmgeci bir şair** olup şiirlerinde çağrışım gücü yüksektir.

Önemli Eserleri

Şiir: Sırat Şiirleri, Karşılığını Bulamamış Sorular, Sokak Prensesi, Eskiden Terzi, 40 Şiir ve Bir..., Üzgün Kediler Gazeli, Ölüm Bir Skandal, Keder Gibi Ödünç

1980 Sonrası Türk Şiirinin Özellikleri

1. 1980 İhtilali ile birlikte ortaya çıkan bu dönemde edebiyatımızda büyük bir zihniyet değişikliği olmuştur.
2. Farklı şiir anlayışına sahip birçok sanatçı ortaya çıkmıştır.
3. Düzyazıya yaklaştırılan şiirde genellikle serbest ölçü kullanılmıştır.
4. İçerik geri plana atılmış, şiirde üslup ön plana çıkarılmıştır.
5. İdeolojik toplumcu şiirin önemini kaybettiği bu dönemde şiir, daha çok bireysel temalara yönelmiştir.
6. Kullanılan dil soyutlaşmış, anlam kapalılığı önemszenmiştir.
7. İdeolojik söylemlerden ve popülist düşünceden uzak bir şiir anlayışı vardır.
8. Genellikle duygu yoğunluğu yüksek şiirler kaleme alınmıştır.
9. İkinci Yeni gibi şiirde sözcüklerin uzak çağrışımlarına yeniden yer verilmiştir.

1980 Sonrası Türk Şiirinin Temsilcileri

Tuğrul Tanyol, **Haydar Ergülen**, Metin Celal, Lale Müldür, Seyhan Erözçelik, Şavkar Altınel, Roni Marguiles, İhsan Deniz, Adnan Özer, Osman Hakan A., Akif Kurtuluş, **Hüseyin Atlansoy**, Enver Ercan, Turgay Fişekçi, Hüseyin Ferhad, Sina Akyol, Enis Batur, Şükrü Erbaş, Salih Bolat, Birhan Keskin, Ebubekir Eroğlu, Murathan Mungan, **Küçük İskender**, Metin Cengiz, **Sunay Akın**, Akgün Akova, Melisa Gürpınar, Ahmet Erhan, Yaşar Miraç

Hüseyin Atlansoy, Serseri

- İslami duyarlılığının ön plana alındığı bir şiirdir.
- Şiirde imgeci bir dil kullanmıştır.
- **Anlam kapalılığına dayalı** son derece açık bir dil kullanılmıştır.
- Şehirleşmenin insan hayatında meydana getirdiği olumsuzlukları anlatmıştır.

Hüseyin Atlansoy (1962 – ...)

1. Eskişehir’de doğan sanatçı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünden mezun oldu.
2. Geleneğe yaslanan mistik/metafizik anlayışın 1980 kuşağı şairlerinden biridir.
3. Şiirlerinde **İslami duyarlılığı** ön plana almıştır.
4. **Sezai Karakoç** geleneğini devam ettiren şairlerden biridir.
5. Şiirlerinde **İkinci Yeni** şiirinde olduğu gibi **imgeli ve kapalı** bir anlatımı kullanmıştır.
6. Geleneklerin ve değerlerin modernizm ile birlikte yaşadığı olumsuzlukları işlemiştir.
7. Şiirlerinde **mizahi bir üslubu** kullanmıştır.

Önemli Şiirleri

İntihar İlacı, Balkon Çıkmazında Efendilik Tarihi, Şehir Konuşmaları, Kaçak Yolcu, İlk Sözler

Âşık Veysel Şatıroğlu, Uzun İnce Bir Yoldayım

1. “Uzun ince bir yoldayım” ifadesiyle ömür sürecini anlatmıştır.
2. İnsan yaşamını uzun ve ince bir yola benzetmiştir.
3. Son derece anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
4. **Hece ölçüsünü** ve **dörtlük nazım birimini** kullanmıştır.
5. Konuşma dilinde yer alan sözcükleri aynen kullanmıştır.
6. Şiirde 8’li hece ölçüsü kullanılmış bir semai örneğidir.

Âşık Veysel Şatıroğlu (1894 – 1973)

1. Sivas’ın Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde doğmuş, 7 yaşından sonra gözlerini kaybetmiştir.
2. Edebiyatımızda **gönül gözü açık** olan ender ozanlardan biridir.
3. Cumhuriyet Dönemi halk şiirinin üstatlarındandır.
4. Şiirlerinde hece ölçüsünü, dörtlük nazım birimini ve halkın gündelik dilini başarılı bir şekilde kullanmıştır.
5. Gözlerini kaybettikten sonra babasının aldığı kırık bir sazla şiirle tanışan Âşık Veysel, daha sonra köye gelen birçok aşığı dinleyerek halk şiirine yöneldi.

6. **Ahmet Kutsi Tecer** tarafından keşfedilerek tüm Türkiye’ye tanıtıldı.
7. Türkiye’yi dıyar dıyar dolaşan âşık, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nda ilk şiirlerini okudu.
8. Şiirlerinde toprak sevgisi, aşk, ayrılık, kaderci dünya görüşü, memleket sevgisi gibi temaları işledi.
9. Doğaya, toprağa karşı özel bir ilgisi vardı ve şiirlerinde bunları kullandı.
10. Şiirlerini Ümit Yaşar Oğuzcan derleyerek Dostlar Beni Hatırlasın adıyla yayımladı.

Önemli Şiirleri

Dostlar Beni Hatırlasın, Değişler, Sazımdan Sesler

Cumhuriyet Dönemi Halk Şiirinin Özellikleri

1. İslamiyet öncesi ile devam eden halk şiiri Cumhuriyet Dönemi’nin de önemli bir şiir anlayışını oluşturur.
2. Saz eşliğinde söylenen şiir geleneği bu dönemde de devam etmiştir.
3. Dörtlük nazım birimi, hece ölçüsü ve sade dil anlayışıyla şiirler yazılmıştır.
4. Şiirlerde en çok 7’li, 8’li ve 11’li hece kalıpları kullanılmaya devam edilmiştir.
5. Dil, şekil ve şiirlerde kullanılan temalar halk kültürüne yöneliktir.
6. Şiirlerde en çok toplumsal olaylar, bireysel temalar ve halkın sıkıntıları ele alınmıştır.
7. Yarım veya tam kafiye ile redif kullanılmaya devam edilmiştir.
8. Anlamın açık olması önemsenmiş, söz sanatları fazla kullanılmamıştır.

Cumhuriyet Dönemi Halk Şiirinin Temsilcileri

- Âşık Veysel,
- Âşık Mahzuni Şerif,
- Yaşar Reyhani,
- Feymani,
- Abdurrahim Karakoç,
- Murat Çobanoğlu,
- Şeref Taşlıova,
- Neşet Ertaş,
- Muharrem Ertaş,
- Davut Sulari,
- Ali İzzet Özkan,
- Âşık Daimi,
- Sefil Selimi

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi

Âşık Feymani, Anadolu'm

- Şair, Anadolu'ya duyduğu sevdâyı dile getirmiştir.
- Özgün bir dille içinden geldiği gibi halk şiirinin zenginliklerinden yararlanarak Anadolu'yu ele almıştır.
- **Şiirde dörtlük nazım birimi ve hece ölçüsü kullanılmıştır.**
- Söz sanatlarının kullanıldığı bir halk şiiridir.
- Şair, sözcük tekrarlarını konunun muhtevasına göre seçmiş ve başarılı bir şekilde kullanmıştır.

Âşık Feymani (1942 – ...)

1. Osmaniye'nin Kadirli ilçesine bağlı Azaplı köyünde doğan şair Adana'da büyümüştür.
2. **Asıl adı Osman Taşkaya'dır.**
3. Âşıklık geleneği usta-çırak ilişkisine bağlı iken şair bu gelenek dışında büyümüş kendi kendini yetiştirmiştir.
4. Adana'da bir topluluk karşısında saz ile şiiri birleştiren ilk şairdir.
5. Bu yörede halk şiiri geleneğinin yaygınlaşmasını sağladı.
6. Dini-tasavvufi şiirler de kaleme alan şair, genel olarak, aşk, ayrılık, gurbet, kaderden yakınma gibi temaları ele almıştır.
7. **Feymani**, diğer pek çok halk şairi gibi şiirlerini saz eşliğinde icra etmiştir.
8. İlk başlarda "**Çoban Osman**" mahlasını kullanan şair, bir gece rüyasında bir pirin kendisine "**Feymani**" ismiyle seslendiğini görmesi üzerine bu mahlası kullanmaya başlamıştır.
9. Her yıl Osmaniye'de kendisi adına "**Âşık Feymani Şenlikleri**" düzenlenmektedir.

Önemli Şiirleri

Ahu Gözlüm, Gönül Sarayı, Sevgi Şehri